

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА
КАФЕДРА ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ТОРГІВЛІ**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПІДПРИЄМНИЦЬКІ РИЗИКИ**

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ:

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань - 07 Управління та адміністрування

Спеціальність – 075 Маркетинг

Освітньо-професійна програма – Маркетинг

Кількість кредитів – 3

Компонент освітньо-професійної програми – вибіркова.

Дні занять – відповідно до розкладу занять у ЛНУП.

Консультації – онлайн і офлайн відповідно до графіку консультацій кафедри.

Мова викладання – українська.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА:

Райтер Наталія Іванівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва та торгівлі.

Контактна інформація:

Адреса: 80381, вул. Володимира Великого, 1,
м. Дубляни, Львівський район, Львівська область, кім. 314.

e-mail: rajterni@lnup.edu.ua

Телефони: мобільний +38-067-98-18-780.

Викладач з 19-річним досвідом, автор та співавтор понад 40 наукових статей, 3 наукових монографій, 35 тез конференцій, 1 навчального посібника, 55 навчально-методичних розробок.

Читає курси: Аналіз господарської діяльності, Бізнес-аналіз, Обґрунтування підприємницьких рішень та оцінка ризиків, Фінансово-інвестиційний аналіз.

Наукові інтереси: проблеми формування виробничої структури сільськогосподарських підприємств та стратегічні аспекти розвитку аграрного підприємництва.

Анотація курсу. Освоєння дисципліни «Підприємницькі ризики» дозволить майбутнім бакалаврам глибоко осмислити теоретичну сутність підприємницького ризику, набути навиків оцінки зовнішніх і внутрішніх ризиків діяльності підприємств різних розмірів та сфер діяльності, пошуку способів використання наявного в його розпорядженні підприємств ресурсного потенціалу задля мінімізації впливу ймовірних ризиків на ефективність та конкурентоспроможність підприємницької діяльності.

Навчальна дисципліна «Підприємницькі ризики» належить до вибіркової дисципліни циклу професійної підготовки за освітньо-професійною програмою «Маркетинг» спеціальності 075 «Маркетинг» галузі знань 07 «Управління та адміністрування». Навчальна дисципліна вивчається в обсязі 3 кредитів здобувачами ступеня вищої освіти бакалавр. Підсумковий контроль – залік.

Мета курсу – формування у майбутніх фахівців системи теоретичних знань щодо сутності, ідентифікації та класифікації ризиків підприємницької діяльності, опанування та набуття практичних навичок щодо методів оцінки підприємницьких ризиків та пошуку шляхів мінімізації їх негативного впливу.

Завдання курсу – формування у студентів цілісного, ґрунтовного розуміння базису теорії ризику та практичне її використання в підприємницькій діяльності, оволодіння практикою ідентифікації та методикою кількісної оцінки підприємницьких ризиків в умовах різного роду невизначеності, одержання знань щодо теорії прийняття рішень з урахуванням підприємницького ризику, вивчення основ прийняття ефективних підприємницьких рішень в ситуаціях

невизначеності та ризику з метою мінімізації їх негативного впливу на результати діяльності підприємств.

Формат курсу – проведення лекцій у формі бесіди з обговоренням основних дискусійних питань та ілюстрацією основних тез мультимедійно; проведення семінарських та практичних занять у формі обговорення, дискусії, розв’язання практичних завдань та ситуаційних задач; виконання студентами самостійної роботи; проведення наукових досліджень та опублікування їх презентація на засіданнях наукового гуртка.

В карантинних умовах COVID-19 та воєнного стану в Україні допускається проведення лекцій і практичних занять у дистанційній формі з використанням платформ: Moodle, Microsoft Teams, Zoom, Google Hangout Meet, Skype, Viber.

Навчальний контент

№	Теми	Результати навчання
1	Неминучість ризику в господарській діяльності підприємств	<p>ЗНАТИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> сутність підприємницького ризику та причини його виникнення; класифікацію ризиків за ключовими ознаками; основні методи виявлення ризику; основні методи кількісного аналізу підприємницьких ризиків; основні поняття ризик-менеджменту; основи організації процесу управління ризиком. <p>ВМІТИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ідентифікувати економічні ризики діяльності підприємницьких суб’єктів; здійснювати якісний та кількісний аналіз ступеню ризику статистичним та експертним методами; здійснювати якісний та кількісний аналіз ступеню ризику аналітичним методом та методом аналогів; аналізувати ефективність методів управління ризиком; вибирати доцільні заходи з управління ризиками.
2	Сутність і класифікація підприємницьких ризиків	
3	Теорія прийняття рішень в умовах ризику	
4	Методи оцінки підприємницьких ризиків, класифікація вимірів ризику	
5	Система кількісних оцінок підприємницького ризику	
6	Експертні оцінки виміру ризику	
7	Ризик і теорія ігор	
8	Методи зниження ризику в різних сферах діяльності виробників	

Перелік соціальних, універсальних, “м’яких” навичок (soft skills)

1. допитливість – відбувається під час засвоєння теоретичного матеріалу та здійснення самостійної роботи з метою розширення знань з дисципліни;
2. наполегливість – проявляється під час виконання практичних робіт та індивідуальних завдань;
3. вміння працювати в команді - вміння слухати і поєднувати власні амбіції із колективною справою, вміння переконувати і знаходити компроміс, застосовується під час дискусійних обговорень, в ділових іграх, при опрацюванні практичних кейсів;
4. креативність, критичне мислення – вміння знаходити нестандартні нові рішення знайомих ситуацій, розуміння, аналіз, пошук вирішення актуальних проблем у розрізі дисципліни та висвітлення результатів під час занять, участь в конференціях і круглих столах, наукові публікації;
5. системне мислення – вміння планувати, ставити поточні та кінцеві цілі та реалізовувати їх, аналізувати складні ситуації, знаходити оптимальне рішення;
6. робота з інформацією – вміння збирати, аналізувати й оцінювати нову інформацію, задавати потрібні питання; орієнтуватися у широкому інформаційному полі сучасного світу.

Форми та методи навчання.

Лекційні заняття обов’язково супроводжуються мультимедійною презентацією і відбуваються у таких формах: лекція-діалог (лекція-бесіда), лекція-візуалізація, лекція-дискусія, проблемна лекція, лекція із запланованими помилками тощо. Практичні та семінарські заняття відбуваються у таких формах: робота в групах, мозкова атака, презентація, ділова гра, семінар-дискусія і т.д.

Практики, представники бізнесу, фахівці, залучені до викладання

До викладання дисципліни долучаються представники органів державної виконавчої влади в галузі аграрного бізнесу, провідні фахівці підприємств та організацій, за участю яких проводяться так звані гостьові заняття.

Підсумкова оцінка з освітнього компонента «Підприємницькі ризики» виставляється за 100- бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу та шкалу ЄКТС відповідно до **Положення про критерії оцінювання знань та вмінь студентів Львівського національного університету природокористування: <http://surl.li/ljjua>**

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	Кількість балів
Тема 1. Неминучість ризику в господарській діяльності підприємств	5
Тема 2. Сутність і класифікація підприємницьких ризиків	5
Тема 3. Теорія прийняття рішень в умовах ризику	5
Тема 4. Методи оцінки підприємницьких ризиків, класифікація	10

вимірів ризику	
Тема 5. Система кількісних оцінок підприємницького ризику	10
Тема 6. Експертні оцінки виміру ризику	5
Тема 7. Ризик і теорія ігор	5
Тема 8. Методи зниження ризику в різних сферах діяльності виробників	5
Іспит	50
Разом	100 балів

АКАДЕМІЧНА ПОЛІТИКА КУРСУ.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн форматі за погодженням із керівником курсу. Усі види робіт з навчальної дисципліни необхідно виконати і захистити у вказані терміни. Організація та проведення навчального процесу в університеті регулюється **Положенням про організацію освітнього процесу у Львівському національному університеті природокористування: <http://surl.li/hlwmk>**

Здобувачі, які пропустили заняття з поважної причини, відпрацьовують їх у додатковий час згідно графіка консультацій викладача. Роботи, які здаються і захищаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (80% від можливої максимальної кількості балів). Перескладання проміжних модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Процедура відпрацювання пропущених занять регулюється **Положенням про порядок відпрацювання студентами Львівського національного університету природокористування пропущених лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять: <http://surl.li/fwfxr>**

Жодні форми порушення академічної доброчесності не допускаються. Здобувачам варто бути толерантними, поважати чужу думку. Заперечення необхідно формулювати в коректній формі. Не допускаються підказування і списування під час здачі самостійних робіт і проміжного контролю, копіювання вирішених завдань іншими особами. Мобільні пристрої під час проведення аудиторних занять дозволяється використовувати лише з дозволу викладача. Політика щодо академічної доброчесності побудована на основі **Положення про академічну доброчесність у Львівському національному університеті природокористування: <http://surl.li/fwfxr>**

Епідемія коронавірусу та російсько-українська війна стали випробуванням для освіти, тому під час навчання активно проводиться дистанційне навчання з використанням різноманітних платформ для виготовлення цифрового навчального контенту та онлайн взаємодії. Зокрема: Платформа Moodle, Платформа Google Classroom, Zoom, Google Hangout Meet, Skype, Viber. Політика щодо умов організації освітнього процесу в умовах пандемії регулюється **Тимчасовим положенням про організацію освітнього процесу**

в умовах пандемії, зумовленої COVID-19 у Львівському національному університеті природокористування: <http://surl.li/fwfxr>

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Василенко В. А. Теорія і практика розробки управлінських рішень: Навч. посіб., К: ЦУЛ, 2002. 420 с.
2. Вітлінський В. В., Наконечний С.І. Ризик у менеджменті. К. : ТОВ "Борисфен-М", 1996. 326 с.
3. Вітлінський В. В., Верченко П.І. Аналіз моделювання та управління економічним ризиком : навч.-метод. посібн., К. : КНЕУ, 2000. 292 с.
4. Вітлінський В. В., Великоіваненко Г.І. Ризикологія в економіці та підприємстві : монографія. К. : КНЕУ, 2002. 490 с.
5. Герасимчук Н.А., Мірзоєва Т.В., Томашевська О.А. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків: навч.посібник. К. : ЦП Компрінт, 2014. 320 с.
6. Донець Л.І. Економічний ризик і методи його вимірювання: підручник. К.: ЦУЛ, 2006. 320 с.
7. Лук'янова В.В., Головач Т.В. Економічний ризик: навчальний посібник. К. : Академвидав, 2007. - 464 с.

Додатковий

1. John J. Hampton. Fundamentals of Enterprise Risk Management: How Top Companies Assess Risk, Manage Exposure, and Seize Opportunity. АМАСОМ, 2009. 308 p
2. John Fraser, Betty Simkins. Enterprise Risk Management: Today's Leading Research and Best Practices for Tomorrow's Executives (Robert W. Kolb Series). Wiley; 1 edition, 2010. 600 p.
3. Гончаров І. В. Ризик та прийняття управлінських рішень: навч. посіб. Х. : НТУ "ХП", 2003. 150 с.
4. Машина Н.І. Економічний ризик та методи його вимірювання: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 188с
5. Гранатуров В. М., Шевчук О. Б. Ризики підприємницької діяльності: Проблеми аналізу. К.: Зв'язок, 2000. 152 с.
6. Клименко С. М., Дубова О. С. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків. К.: КНЕУ, 2005. 252 с.
7. Липчук В.В., Біляк Н.І. Стратегічний аналіз : практикум для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів ІV рівня акредитації. Л. : Вид. центр ЛНАУ, 2013. 158 с
8. Райтер Н.І. Особливості зовнішнього середовища функціонування сільськогосподарських підприємств. *Збірник наукових праць Буковинського університету : Економічні науки*. Чернівці : Книги - ХХІ, 2017. С. 85-95.

9. Райтер Н.І. Аналіз конкурентних позицій сільськогосподарських підприємств як чинник підвищення їх ефективності. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*, 2017, №2. – С.55-63
10. Яців І. Б., Липчук В.В., Райтер Н.І. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. Львів : Ліга-прес, 2015. 240 с.

Інтернет-ресурси

1. Державний комітет статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Комітет економічних реформ. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua>.
3. Ліга Бізнес-Інформ. – Режим доступу : <http://www.liga.net>.
4. Офіційний сайт департаменту статистики Організації Об'єднаних Націй. – Режим доступу : <http://unstats.un.org/unsd/default.htm>.
5. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. – Режим доступу : <http://www.imf.org>.
6. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку та торгівлі України. – Режим доступу : <http://me.kmu.gov.ua>.
7. Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.
8. Офіційний сайт Світового банку. – Режим доступу : <http://web.worldbank.org>.
9. Офіційний сайт Світового економічного форуму. – Режим доступу : <http://www.weforum.org>.
10. Офіційний сайт Фонду миру. – Режим доступу : <http://www.fundforpeace.org/global>.
11. Асоціація Українських Банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://aub.org.ua>.

До силабусу також готують матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (конспекти лекцій за всіма темами, інші навчальні та інформаційні матеріали)
- 2) Тематика та зміст практичних робіт
- 3) Електронне навчання у віртуальному навчальному середовищі ЛНУП (<https://moodle.lnup.edu.ua>).